דגייז ליה אבנים שלמות כתיב [ז]דמחית מידי מתותיה ושקיל ליה דאי לא תימא הכי הא דאמר רב כהנא [א] אבנים של קרנות חלולות היו דכתיב [1]ומלאו כמזרק כזוית מזבח הכא נמי אבנים שלמות אמר רחמנא אלא דמחית מידי מתותיה ושקיל ליה ה"נ דמחית מידי מתותיה ושקיל ליה דרש רבא מאי דכתיב [2]וילך [ב] דוד ושמואל וישבו בנויות ברמה וכי מה ענין נויות אצל רמה אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין בנויו של עולם אמרי כתיב [3]וקמת ועלית אל המקום מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות לא הוו ידעי דוכתיה היכא אייתו ספר יהושע בכולהו כתיב [4]וירד [ג] ועלה הגבול ותאר הגבול בשבט בנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב אמרי ש"מ הכא הוא מקומו סבור למבנייה בעין עיטם דמדלי אמרי ניתתי ביה קליל כדכתיב [5]ובין כתפיו שכן ואיבעית [ד] אימא גמירי דסנהדרין בחלקו דיהודה ושכינה בחלקו דבנימין ואי מדלינן ליה מתפליג טובא מוטב דניתתי ביה פורתא כדכתיב ובין כתפיו שכן ועל דבר זה נתקנא דואג האדומי בדוד כדכתיב [6]כי קנאת ביתך אכלתני וכתיב [7]זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וגו' אם אבא באהל ביתי [ה] אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' וגו' הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדה יער באפרתה זה [ו] יהושע דקאתי מאפרים מצאנוה בשדה יער זה בנימין דכתיב [8]בנימין זאב יטרף:

מתני' זבחי שלמי צבור ואשמות אלו הן אשמות אשם גזילות אשם מעילות אשם שפחה חרופה אשם נזיר אשם מצורע אשם תלוי שחיטתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלין לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה בכל [ז] מאכל ליום ולילה עד חצות:

דגייז ליה. אחר שיבש סתר הבנין מעל חלקו של יהודה: **ופרכינן והא אבנים שלמות כתיב.** שיהא חלק ולא פגימות ולאי אפשר לסתירה להיות חלקה: **דמחית מידי מתותיה.** כלומר במקומו על (כנגד) חלקו של יהודה הניח עץ ארוך ועוביו כעובי המלבן וחלק [והניח] בתוך המלבן ולא יכול להדביק [ח] עם חלוקי האבנים ע"י שפיכת המימוי של סיד וקויא ולכשיבש קלת נטלו ונשאר מקומו חלק: **קרנות של מזבח חלולות היו.** נקבים נקבים עמוקים כארבעתן [ט] שיפול דם החטאת ויבלע לתוכו: **כמזרק כזויות מזבח.** אלמא בית קיבול יש [י] כמזרקים: **דמחית מידי מתותיה.** מקלות וקסמין [דקים] [יא] נתן בין חלוקי האבנים וכשיבש הוציאם ונשארו מקומות [יב] נגקבים חלוקים ולא הוצרך לפגום בפגימות לנקבים: **שהיו** [יג] **יושבים ברמה.** בעירו של שמואל: **נויו של עולם.** למצוא מקום לבית הבחירה מן התורה: **ועלית.** בכל [יד] שעריך קרי עלייה ומשם לבית המקדש מלמד שבית המקדש היה גבוה מכל ארץ ישראל: **וארץ ישראל גבוהה מכל הארצות.** לא מיבעיא לן הכא [ו] ולאו מהכא נפקא לן אלא מקרא אחרינא דכתיב (ירמיה טז וכג) לא יאמר עוד חי וגו' כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון ומכל המקומות אשר הדחתים שם וגו': **דוכתיה.** מקומו היכן. מקום הגבוה בא"י בגבול מי הוא: **אייתו ספר יהושע.** לבדוק בגבולי השבטים ולא פירשו [טו] שם באחד מכל השבטים פיאות גבוליהם לארבע רוחותיהם חוץ משבט יהודה ובנימין שנתפרשו שם כל הגבולים מסובבין ברוחותיה [טז] ומקצועותיה גבול יהודה לדרומה של ארץ ישראל וארץ אדום גבולו לדרום על פני כולו ואורך גבול יהודה מן המזרח למערב על פני אורך כל גבולה של א"י ים המלח למזרח וים הגדול למערב והן מן [יז] גבולי ארץ ישראל בפרשת אלה מסעי [ו] וגבול צפוני של ארץ יהודה לא היה מכוון לארכו אלא התחיל למזרח מן הירדן ועולה למערב ומרחיב מאמצעו ופונה באלכסון לצפון ועולה מדביר [יח] ומרחיב לצד צפון [ח] אל הכתף [יט] היבוסי היא ירושלים ומשהתחיל מן המזרח מונה [כ] והולך עד ירושלים: **כתיב ועלה הגבול ולא כתיב וירד.** ועוד [ח] כתיב [כא] בעלייה (א) אחת מירושלים עד ראש ההר על פני גיא בן הינום ומשם עד הים שהוא לרוח מערב כתיב ותאר הגבול וירד הגבול [כב]: **ולא כתיב ועלה.** ונחלת בנימין בצפונה של נחלת יהודה וגבול נגב לבנימין הוא גבול צפונה ליהודה אלא שאין אורך נחלת בנימין מן המזרח ועד הים אלא עד ירושלים ועד ההר אשר על [כג] גיא בן הינום ועד קרית יערים [כד]: **כתיב ועלה ותאר ולא כתיב וירד.** ותאר אינה לא עליה ולא ירידה למדנו שראש ההר אשר על גיא בן הינום הוא גבוה מן הכל ולמעלה מירושלים דמירושלים ולשם כתיב ועלה: **סבור למיבנייה בעין עיטם.** נראה בעיני שהוא מעין מי נפתוח האמור שם [ה] (יהושע טו) אחר עליית ההר אשר על פני גיא בן הינום אשר לא נכתב ירידה בינתיים: **ניתתי ביה קליל.** נעשה אותו נמוך מעט ונבנהו בירושלים שהיא למטה כדכתיב כתפיו ולא כתיב ראשו: **ואיכא** [כו] **דאמרי.** האי דלא בנאה בעין עיטם משום דרחיק שם נחלת בנימין מנחלת יהודה יותר משיעור הר הבית ואפשר [כז] למשוך לשכת הגזית לעזרה ואנן בעינן סנהדרין בעזרה דכתיב וקמת ועלית וגו' וצריכה להיות בחלקו של יהודה כדמפרש ואזיל (ט) גמירי סנהדרין בחלקו של יהודה כדכתיב (בראשית מט) ומחוקק מבין רגליו: **את כל ענותו.** אשר עינה את עצמו לעסוק ולדעת ונשבע ונדר אם אבא באהל וגו': **מתני' זבחי שלמי צבור.** כבשי עצרת: **אשם גזילות.** האמור בשבועת הפקדון (ויקרא ה): **אשם מעילות.** הנהנה מן הקדש: **אשם שפחה חרופה.** (י) הבא על שפחה כנענית המיועדת [כח] לעבד עברי: **אשם נזיר.** שנטמא במת דכתיב ביה והזיר לה' את ימי נזרו וגו' (במדבר ו): **אשם תלוי.** ספק שגג בכרת ספק לא חטא והוא כתוב בויקרא (ה) גבי אשם מעילות. אשם ודאי ל"ג שכל אלו שהוזכרו אשמות ודאין הן חוץ מאשם תלוי: **שתי מתנות שהן ארבע.** דבאשם נמי בעינן זריקת סביב דכתיב במקום אשר ישחטו וגו' (ויקרא ז): **ונאכלין לפנים מן הקלעים.** דכתיב באשם בויקח קרח (במדבר יח) לכל אשמם וגו' בקדש הקדשים תאכלנו וגו'. וזבחי שלמי צבור בגמרא (נה.) מפרש מנא ליה:

גמ'

דגייז ליה. תימה מעיקרא ליעבד מלבן בענין זה: **אבנים שלמות כו'.** תימה דהוה ליה לאקשויי לא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא ויש לומר שהש"ס קיצר כאן ורוצה לומר כמו שמדקדק הש"ס במסכת ע"ז פרק רבי ישמעאל (דף נב:) גבי אבני מזבח ששקצום אנשי יון ליתבריגהו אבנים שלמות אמר רחמנא ליגנזינהו לא תניף עליהם ברזל כתיב ואם תאמר וליעביד על ידי שמיר דבבית שני הוה שמיר כדמוכח בסוטה פרק עגלה ערופה (דף מח.) דקתני משמתו נביאים הראשונים בטל אורים ותומים [והיינו בית ראשון [כט]] משחרב בית המקדש בטל השמיר והיינו בית שני דאי בית ראשון ליערבינהו וליתנינהו דמשמתו נביאים הראשונים היינו חורבן הבית כדתניא בגמרא משחרב בית המקדש בטלו אורים ותומים והיינו בית ראשון דמחסר דברים חסר בית שני מבית ראשון כדאיתא ביומא (דף כא:) ובטל השמיר היינו לאחר בית שני וכן הא דקאמר רבן שמעון בן גמליאל התם משחרב בית המקדש ניטל טעם [ל] פירות ומסתמא בבית שני שחרב בימיו איירי תדע דאשכחן בבית שני שהיו פירותיהם מתברכים בימי שמעון בן שטח שנעשו חיטין ככליות של שור הגדול (תענית דף כג.) ועוד יש להביא ראיה דהוה שמיר בבית שני מעובדא דדמא בן נתינה שמו [לא] דפרק קמא דקדושין (דף לא.) ובפרק שני דמסכת ע"ז (דף כג:) שבקשו ממנו חכמי ישראל אבנים לאפוד ואבני אפוד בעו שמיר כדמוכח [לב] פרק עגלה ערופה (סוטה דף מח:) מדכתיב במלואותם ואפי' רבי יהודה דפליג עליה ואמר שמיר שבו בנה שלמה את בית המקדש מודה לאבני אפוד נמי בעו שמיר כדמוכח פרק מי שאחזו (גיטין דף סח.) גבי בנין בית המקדש שעשה שלמה דקאמר היכי נעביד איכא שמיר דאייתי משה לאבני אפוד והיא על כרחין רבי יהודה היא דלר' נחמיה לא הוה בעי שמיר למקדש ועובדא דבן נתינה בבית שני [לג] דקאמר הדר לשנה אחרת נולדה לו פרה אדומה בעדרו ושבע פרות היו הראשונה עשה משה שניה עשה עזרא כדתנן במסכת פרה (פ"ג מ"ה) וכמו כן קשה בפרק רבי ישמעאל במסכת ע"ז (דף נב:) אמאי גנזו בית חשמונאי אבני מזבח ששקצום אנשי יון כיון דאפשר על ידי שמיר ויש לומר דשמיר אין עושה אותן שלמות שלא תחגור בה הצפורן ופרק קמא דחולין (דף יח.) אמרינן וכמה כדי פגימת המזבח כדי שתחגור בה צפורן ומיהו קשה בית [לד] המקדש כתיב אבן שלמה מסע נבנה וקאמר רבי יהודה דהוה שמיר לבית המקדש (ס): **ומלאו כמזרק כזוית מזבח.** הוה מצי לאתויי מתני' דמסכת מדות (פ"ג מ"ג) ובקרן מערבית דרומית היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין שהדמים [לה] היו נתונים על יסוד דרומית יורדין בהן ומתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון אלא ניחא ליה לאתויי דרב כהנא משום [לו] קרא ובקונטרס פירש שהנקבים היו בד' קרנות שיפול דם חטאת לתוכן [לז] ויבלע ותימה לפירושו שלא היו המתנות למעלה אלא כנגד חודה מבחוץ:

עין משפט נר מצוה

מא א מיי' פ"ב מהל' בית הבחירה הלכה טו:
מב ב מיי' שם הלכה ח:
מג ג מיי' פ"ה מהל' מעה"ק הלכה ג:
מד ד מיי' שם הלכה ו:
מה הו מיי' פ"ט שם הלכה א ופ"י שם הלכה ג:
מו ז מיי' שם פ"י הלכה י:
מז ח מיי' שם הלכה ז:
מח ט מיי' שם הלכה ח:

תורה אור השלם

1. יהוה צבאות יגן עליהם ואכלו וכבשו אבני קלע ושתו המו כמו יין ומלאו כמזרק כזוית מזבח: זכריה ט, טו
2. ודוד ברח וימלט ויבא אל שמואל הרמתה ויגד לו את כל אשר עשה לו שאול וילך הוא ושמואל וישבו בנוית (בניות): ויגד לשאול לאמר הנה דוד בנוית (בניות) ברמה: ש"א יט, יח-יט
3. כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו: דברים יז, ח
4. ויהי להם הגבול לפאת צפונה מן הירדן ועלה הגבול אל כתף יריחו מצפון ועלה בהר ימה והיה (והיו) תצאתיו מדברה בית און: ועבר משם הגבול לוזה אל כתף לוזה נגבה היא בית אל וירד הגבול עטרות אדר על ההר אשר מנגב לבית חרון תחתון: ותאר הגבול ונסב לפאת ים נגבה מן ההר אשר על פני בית חרון נגבה והיה (והיו) תצאתיו אל קרית בעל היא קרית יערים עיר בני יהודה זאת פאת ים: יהושע יח, יב-יד
5. לבנימן אמר ידיד יהוה ישכן לבטח עליו חפף עליו כל היום ובין כתפיו שכן: דברים לג, יב
6. כי קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיך נפלו עלי: תהלים סט, י
7. שיר המעלות זכור יהוה לדוד את כל ענותו: אשר נשבע ליהוה נדר לאביר יעקב: אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי: אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה: עד אמצא מקום ליהוה משכנות לאביר יעקב: הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדי יער: תהלים קלב, א-ו
8. בנימין זאב יטרף בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל: בראשית מט, כז

ליקוטים

(שייך לעמוד הבא)

[illegible]

מסורת הש"ס

א) סנהדרין פו. [קידושין סט.] ספרי שופטים קנב, ירוש' סנהדרין פי"א ה"ג, ב) ספרי דברים כג, עקב לז, שופטים שם, ג) [תרגום יונתן של יוקח נא מעט מים (בראשית יח) קליל מיא], ד) עי' ירוש' מכות פ"ב ה"ז ועי' מכילתא ס"פ יתרו ומשפטים ספ"ד, ה) ירוש' נזיר פ"ח ה"ב, ו) קידושין סט:, ז) במדבר לד ג-יג, ח) יהושע טו ח, ט, ט) ספרי ברכה שנב, י) כריתות יא. [ועי' תוס' סוכה מט. ד"ה שכל, וע"ז נג: ד"ה נקבי, וגיטין סח. ד"ה איכא, ותוס' חולין יח. ד"ה וכמה]:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כתיב ועלה וכו' ועוד כתיב עליה אחת מירושלים אל ראש ההר אשר על פני:

מוסף רש"י

רובא בעמ' הבא

שינויי נוסחאות

א] כהנא קרנות של מזבח חלולות כצ"ל (שו"מ וכתי"י): ב] וילך הוא ושמואל כצ"ל (גליון): ג] כ"א וירד הגבול ותאר (שו"מ). [illegible] כ"א כתיב ועלה הגבול ותאר הגבול בשבט בנימין ועלה כתיב ותאר לא כתיב אמרי [illegible]. ועי' מהרש"א סוד"ה בכולהו: ד] ואיכא דאמרי גמירי (כתה"י ושו"מ): ה] כ"ל ביתי וגו' אם (כתה"י): ו] כ' הערוך ערך הנה זה ספר יהושע. ע"ש פי' נכון (הגהו"ב): ז] כ"ל בכל (כתה"י): ח] להדביק (כתה"י): ט] כ"ל היו בארבעתן (שו"מ): י] יש להם (שו"מ): יא] בכתה"י וד"ו חלקים: יב] מקומותם נגקבים חלולים [כ"א חלקין] ולא הוצרך לפגום בהם פגימות לנקבים והס"ד (עי' כתה"י ושו"מ): יג] כ"ל שהיו (שו"מ): יד] מכל שעריך קרי עלייה משום לבית כצ"ל (שו"מ): טו] כ"ל פירש (שו"מ): טז] ברוחותיהם ובמקצעותיהם (כי"ס): יז] והן הן (כתה"י ודו"י): יח] לשון הפסוק ועלה הגבול דבירה (יהושע טו, ז): יט] כ"ל כתף (שו"מ): כ] ומנה והלך עד ירושלים כתיב ועלה כצ"ל וכד"א (עי' כתה"י שו"מ וצ"ק): כא] כתיב בו עלייה אחת כצ"ל (שו"מ): כב] בס"א נוסף ועד קרית יערים: כג] הגבול ולא הד"א (שמכ"י וצ"ק): כד] על פני גיא (שו"מ): כה] כאן נשמט קטע נכבד וכצ"ל יערים והיינו דאמר הכא בכולהו כתיב וירד הגבול ותאר הגבול בשבט בנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב. ה"ג והכי פירושא, בכל תחומי יהודה הנזכרים בצפון שהם משכלתה נחלת בנימין ולהלן לצד מערב וסמוכים לגבול דרומי של שאר שבטים כתיב בהו וירד הגבול ותאר ולא כתיב ועלה וכל כמה שהגבול צפוני של יהודה סמוך לנחלת בנימין מן המזרח עד קרית יערים כתיב ועלה ותאר והד"א (עי' כתה"י וד"ו ושו"מ): לפניו נשמט בדלוג הדומות יערים יערים. ועי' מהרש"א בח"א: כו] לאה אות ד': כז] כ"ל ואי אפשר (כתה"י ודו"י): כח] כ"ל המיוחדת (שמכ"י וכ"ה בכתה"י): כט] כד"ו בית ראשון וכפ"מ מתקן ולפנינו הוסיפו תיבת והיינו ע"פ ל"ק, והמעתק לא הבין שאמר התוס' משמע דל"ג תיבת אלו: ל] ק"ל ניטל טעם ביאה וניתנה לעובדי עבירה ומסתמא בבית שני שחרב בימיו איירי תדע דקאמר נמי ניטלה ברכה מן הפירות ואשכחנא בבית שני שהיו וכו' (שו"מ): לא] שמביא בפ"ק כצ"ל (גליון): לב] כדאמר ר' נחמיה בפ' עגלה (שו"מ): לג] שני הוה דקאמר התם לשנה (שו"מ): לד] כ"ל דבבית [illegible] לה] שהדמים הניתנים על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי יורדין בהן כו' כצ"ל (שמכ"י וצ"ק): לו] משום דמייתי קרא (שו"מ): לז] ויבלע לתוכן (שו"מ):

שבה גבוה מן קרקע ג' אצבעות ועליה היה נותן, פי' המחתה של קטורת. ועתה שאלתי את פי העכו"ם ואמרו לי שהיא גבוה ב' קומות [illegible] גם ירושלים נחרבה כמה פעמים ומפולת הבתים נעשה תל, וברבות הימים נכבש המקום [illegible] ובנו עליה בתים, וכן הרבה פעמים עד שנעשה גבוה. וכן תמצא עד היום בנינים תחת הבתים, ואפילו אם יחפרו בעומק [illegible] ועד היום מהבתים הסמוכים לפתחי המקדש עולים במדרגות למקדש וכן היו כל בתי ירושלים נמוכים מן המקדש ואפילו בבית הכנסת אמרו אסור לבנות בנין גבוה ממנו. כל שכן בית המקדש דכתיב לרומם את בית אלהינו. עוד משמע דציון היה בהר [illegible] ועתה אני רואה בתים גבוהים מציון. אלא מאי אית לך למימר שגבה מקום בנין הבתים. ואמרו לי שנמצאו בתים בסוף הבנין קרוב לציון בנויים בסלע. צ"ל שהם מכלל הר ציון וכן אמרו העכו"ם דשכונת היהודים היא מכלל ציון (רדב"ז ח"ב סימן תרל"ט):

שיטה מקובצת דאמר רב כהנא קרנות של מזבח חלולות היו. [illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones